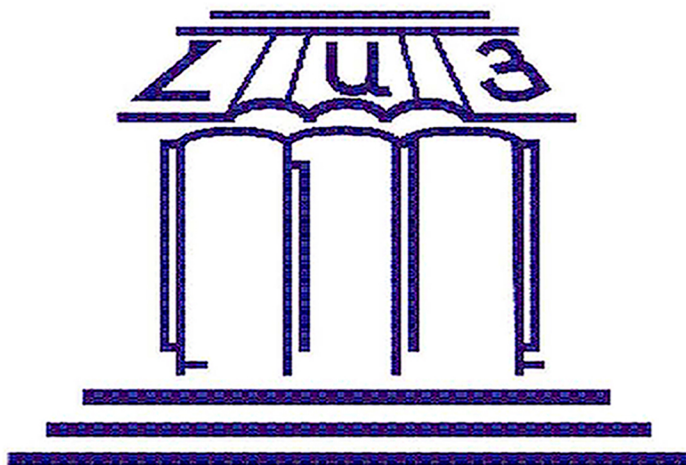

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a **Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported** (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

391.71-83
5-74

ԱՎՆԻՏՈԳՈՐԱԿ

Ն. ՄԻՍԼԱԿՍԿԻՅ

891.715
5-74

ՄԵՏՅՐԱՏ 1932 ՅԵՐԵՎԱՆ

6 NOV 2011

ՄԱՆԿԱԿԱՆ—ՊԱՏԱՆԵԿԱԿԱՆ ՍԵՐԻԱ

891.71-93

Դ-174 ԱԿ

Ն. ՄԻՍԻՍԱԿՍԿԻ

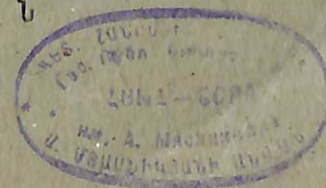
Մ ԱԳՆԻՏՈԳՈՐՄԿ

1000
34630

ՅԱՐԳՍ Ռ. ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

ՊԵՏՅՐԱՏ
ՅԵՐԵՎԱՆ

1932.

Պատմա-գիտական
Գրադ. № 2824
Հրատ. № 1815
Դր. № 6734 (բ)
Տիրած 2000

Սրբազրեց. Վսեմ ձախարյան

Հանձնված է արտադրության 29-ին սեպտեմբեր 1932 թ.
Մտորագրված է ապրիլ 14 Նոյեմբերի 1932 թ.

1. ՅԵՐԿԱԹ

Բնիկը ընթերցողներ,
անա՛ճե՛ղ մի ծածկիմաստ
լուսանկար:

Դե՛ լուծեցեք, ի՛նչ է
անում այդ կլինը:

Մտաերթս իմ մի բա-
րեկամը նայեց նրան ու
միանգամից առաց.—

— Ձուկն է վոքսում,
ձուկը Ձուկն էլ մոտ չի
թափում: Ե՛, ձկնորսն էլ,
վոքսեղի շատ չախրի,
ուսուրբած ու ուսուրբ չե
լուծ:

Ձե՛, ձիշտ չե, առացի
լեռ: Ի՛նչ ձկնորս է դա,
ձկնորս չի, այլ «ձալ-
նորս» է:

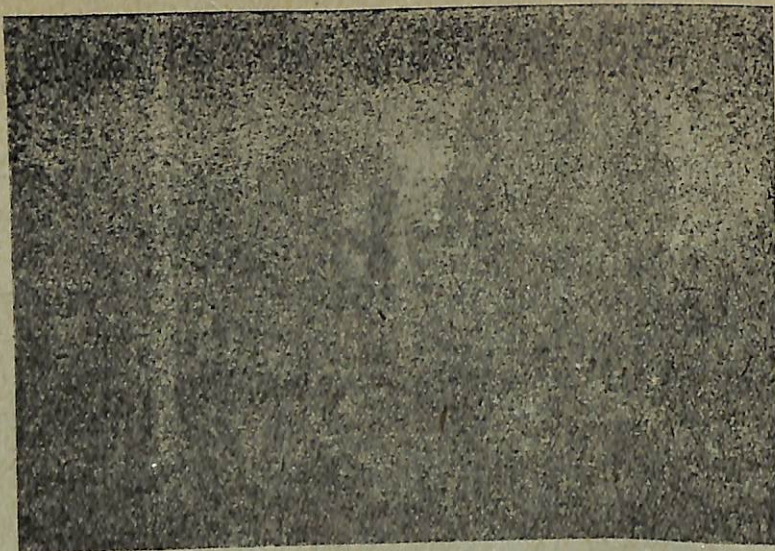
Ձալնորս վոքն է, առ:

Ձալնորս հանքախուլիկն են առում:

Հանքախուլիկը մետաղե ձեռնափայտով դեմնում ձալներ է
վորում:

Դեմ ընկավ ձեռնափայտը դեմնի են տեղին, վորտեղ մետաղ-
ներ են պառկուկ, իսկուկն հանքախուլիկի աղանջին ձալնի մի փոք-
րիկ թխկոց է հասնում:

Այլ թե ինչպիսի վարպետութեամբ են հիմա մետաղներ վոր-
ուում գետնի տակից:

Մագնուս անունով մի հովիվ Պիրենեյան սարերում, հոտն տուռն
տրած՝ բշուծ էր:

Հանկարծ աներևութ մեկը բռնեց նրա վտաններից ու ել բաց
չի թողնում: Վտորը փոխել անգամ չի կարող:

Մագնուսն ստիպված լեզավ լնտնամանները հանել՝ թողնել և
բորիկ տուն փախչել:

Այդ սարերում ընկած էլին լերկաթահանքի մեծ շերտեր:
Յերկաթահանքն ունի լերբեմն մագնիսի հատկութուններ:

Հենց այդ լերկաթահանքին կպան ու չեյին պոկ գալիս Մագ-
նուսի վտանամանների լերկաթե մեխերը:

Այս տեսակ զրույց հորինեց հին ֆիզիկոս Պլինիոսը շատ վաղ
ժամանակներում:

Այդ ժամանակ մարդիկ տրեքն գիտելին լերկաթի հատկու-
թյուններն և կարողանում էին վերամշակել այն:

Իսկ դրանից ել ավելի տուռ՝ մարդիկ լերկաթին ծանոթ չե-
լին:

Կացիններ, մուրճեր, ծայրապանակներ էլին շինում:
Նախնական մարդն անպաշտպան էր, չէր կարող վալրի գա-

դաններից պաշտպանվել, չէր կարող իրեն մշտական բնակարան չի-
նել, տպրում էր լայրերում:

Այդ բանը մի քանի հազար տարի առաջ էր:

Պեղումների ժամանակ հաճախ գտնում են նախնական մարգու-
քաբե գործիքներ:

Ամեն մարդ կարող է նրանց դիտել թանգարանում: Նրանք
շատ խղճուկ անք ունենա ինչքան աշխատանք պետք է թափելին
վորպեսզի քարե կացինով ծառը կտրելին կամ մի նավակ փորելին:

Մեր դարը պողպատի ու լերկաթի դար է:

Մեկ շուրջներդ նայեցեք, ամենուրեք մարդս շրջապատված է
իրերով, որոնք լերկաթից ու պողպատից են շինված:

Տնից լես դուրս եմ գալիս և նստում լերկաթե տրամվայ:

Յերկաթե տրամվայը վաղեց պողպատե ռելսներով:

Ահա աչքովդ անցավ մի մեծ բաղմահարկ տուն, շինած՝ լեր-
կաթ-բետոնից:

Հետաքրքիր է նավակառուցարանում լինել: Այստեղ կառուց-
վում են անպիսի մեծութամբ պողպատե նավեր:

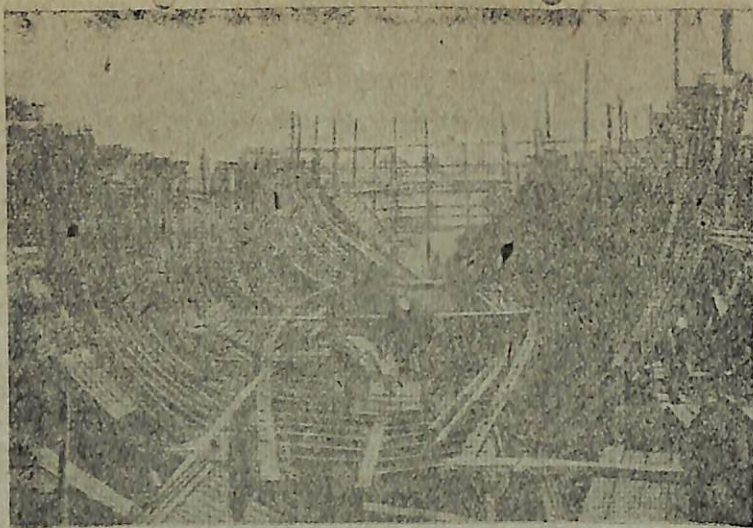
Շատ հաճախ լայրպիսի նավերի կազմում չի կարելի գտնել վո-
րեք փայտյա իր անգամ:

Մեքենաները պողպատե, խողովակները լերկաթե, նավասեն-
ակների սեղաններն, ամանները, բոլորն էլ լերկաթից է:

Շատ լերկաթ է պետք մարդկանց:

Վատ է այն լերկրներին համար, վորտեղ լերկաթահանք չկա:

Այսպիսի դժբախտությունը մեզ համար սարսափելի չէ: Հար-
յուր տարի սրանից տուա՞ղ զխոնակա՞ն Հումբոլտը հանապարհորդում
էր Ուրալյան լեռներում: Նա գտավ այստեղ ինքնաձին պլատինի
մի կտոր՝ քաշը 8 կիլո:

Նրա այս գտածը հիմա կարժենա 50 հազար ռուբլի:
«Այ քեզ ոքանչևի տեղը» — Բացականչեց ապշած Հումբոլտը:

Այն ինչ՝ նա դեռ ծանոթ չէր Ուրալի հարստությունների մի-
ազարեբրորդ մասին անգամ:

Պատինից դատ, Ուրալը հարուստ է վոսկով, անդամանգներով,
նավթով, քարածխով, մարմարով:

Բայց Ուրալում ամենից շատը լերկաթահանքն է:

Ուրալը Նորհրդային Միության ամենանշանավոր անկյուննե-
րից մեկն է:

Ամեն տարի այստեղ են գալիս շատ եքսկուրսիաներ:

Հետաքրքիր է այցելել հին Ուրալի լեռները:

Վերինեուրալսկ քաղաքը գտնելու համար պետք է վերցնել մի
մեծ, շատ մանրամասն քարտեզ:

Այդ քաղաքը քիչ մարդու չէ ծանոթ:

Ընկած կորած է ամալի տափաստանում:

Բայց շուտով այդ քաղաքին ծանոթ կլինեն և Ֆրանսիայում,
և Անգլիայում, և Ամերիկայում, և Ավստրալիայում:

Այդ քաղաքից վոչ հեռու գտնվում է Մագնիսապարը:

Այդ սարի մագնիս կարելի չէ կարդալ ամեն մի բառարանում:

Այդ սար չի, այլ գանձ է:

Այստեղ գտնվում են լերկաթահանքի հարուստ շերտեր:

Գիտնականները հաշվել են, վոր Մագնիսապարի մեջ կա 270
միլիոն տոն լերկաթահանք:

Համբը գտնվում է ուղղակի գետներեսին մոտ:

Շատ կարևոր առավելություն է այս բանը:

Վոչ ստորագետնյա հանքահորեր են պետք, վոչ խորը հորեր:

Արի ու մշակիր, հանքն ինքն իրեն է ձեռք գալիս:

Նայեցեք այս բեկորներին:

Նման բեկորներ ցրիվ են լեկած Մազնիսասարի գաղաթին և
սարի վրա ամեն տեղ:

Մի բեկորի քաշը հասնում է 500 տոննի:

Հալելով՝ մեկից կարելի է ստանալ Սորմովի գործարանի մի մեծ
շոգեշարժի լեռկաթ:

Մեկ մտիկ տվեք այս նկարին:

Խնջա՞ն փոքր է թվում ձին այդպիսի մի բեկորի համեմատությամբ:

II. ԿԱՌՈՒՅԵՆՔ ՀՍԿԱ ՄԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Մազնիս լեռան շուրջը մերկ ամալի տափաստան է:

Ազատ ու արձակ վայելչության մի վայր՝ տափաստանային գա-
զանների ու զիշատիչ թռչունների համար:

Շատ կան գաշտամկներ՝ սուսլիկներ:

Սուսլիկն արե է սիրում և իրեն էլ արևի լե տալիս բնի տառջ
նստած:

Նստում ու լերկնքին աչքածում: Արդյո՞ք, չի լերևում տափաս-
տանային գերեզմանափոր արժիվը:

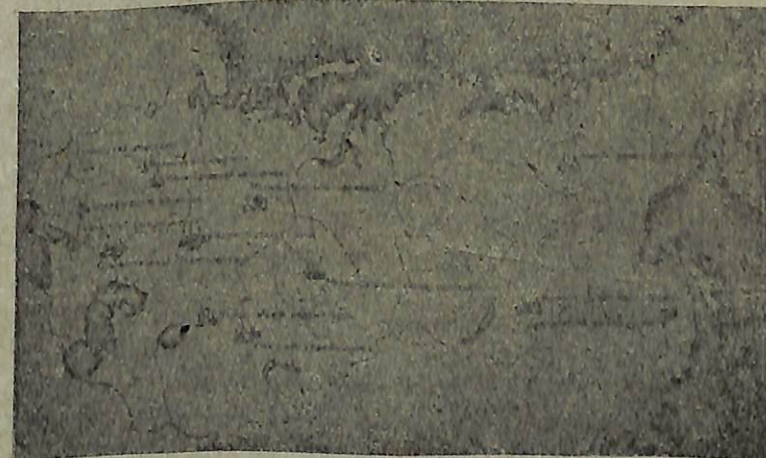
Շատ խաղաղ է, շատ մերկ ու ամալի:

Հանկարծ... ամեն ինչ փոխվեց:

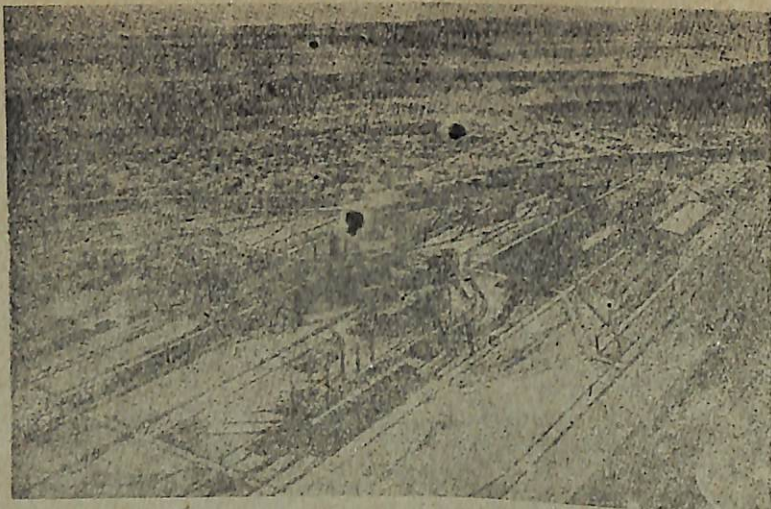
Տափաստանը մարդկանց լցվեց:

Ջարկեցին մուրճերը, գրնդացին բաճե՛րը: Դընդացին մեքենաները:
Խնջ բան է վոր:

Հնգամյա պլանով մեր լերկրում կառուցվելու լեն շատ հոր գոր-
ծարաններ:

Ահա թե ինչ քանակությամբ առարկաներ են արտադրվելու այդ գործարաններում:

Նիժեգորոդյան ավտոգործարանում տարինը՝ 140.000 ավտոմոբիլ:

Ռաստովի, Չելյաբենսկի, Նովոսիբիրսկի գործարաններում՝ հարյուր հազարավոր գյուղատնտեսական մեքենաներ:

Անկարեյի չե թվել բոլոր գործարանները: Վերջերք հնգամյակի քարանդը, ուշադրությամբ նայեցեք՝ վճարող, ինչպիսի գործարաններ են կառուցվում:

Բոլոր այս գործարանները պահանջելու լեն միլիոնավոր տոններով մետաղ:

Այս պատճառով ել հիմա սկսված է մի քանի հսկա մետաղագործարանների կառուցումը:

Նրանք յերկրին տալու լեն մետաղ:

Ամենամեծ գործարանը Մագնիտոսարի սարոտումն է գլուխ բարձրացնելու:

Այդ մի հսկա գործարան է լինելու: Ինքներդ մի դատեցեք:

Նրա տարեկան արտադրանքը լինելու լեն 2,8 միլիոն տոնն յերկաթ:

Բանվորական բանակը՝ 20.000 մարդ:

Նման մի հսկայի կառուցման համար պահանջվելու լեն, ցեմենտ

5 հազար վագոն, աղյուս 125 միլիոն հատ:

Յեթե այս քանակության աղյուսը դարստենք ժապավենի պես, ապա այդ ժապավենը կը դռսեվորի շվոդ յերկրագունդը:

Սրա նման հսկա գործարան Ամերիկայում կա միայն: Այստեղ նրա կառուցումը տևեց տասներկու տարի:

Իսկ մենք վճռեցինք գործարանը կառուցել 3 տարում:

Այս գործարանն Ուրալ-Կուզնեցկի մի փոքրիկ մասն է միայն: Կոմբինատը 1937 թվին տալու լեն 27 միլիոն տոնն թուջ:

Յերկաթահանքից յերկաթ հալելու համար կոքս է պետք:

Կոքսը պատրաստվում է քարածխի առանձին տիպակներից:

Կոքսը խառնում են յերկաթահանքի հետ: Հնոց-հալոցներում վառվելով տալիս է այն մինչև 1500 աստիճան ջերմություն:

Մագնիտոգորսկի գործարանին հարկավոր է գալու տարեկան 2 միլիոն տոննից ավելի կոքս:

Մինչդեռ Մագնիտոսարի շրջակայքում քարածխի շերտեր չկան:

Բաս ինչ անենք:

Յերկաթահանքից թուջ հալելու համար կարելի լեն փայտածուխ ևս գործածել:

Հնումն այդպես ել անում էլին:

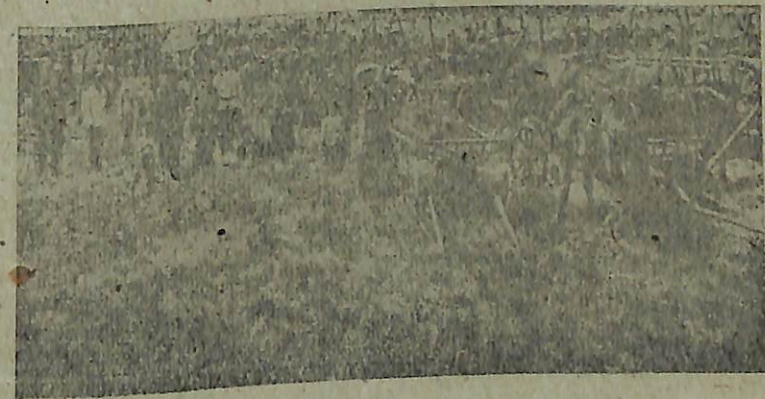
Բայց այժմս շարքեն անտառի փայտապաշարները սաստիկ բշտցել են:

Անտառները հարկավոր է պահպանել:
 Դուք, հովանորեն, լսած կլինեք «համամիութենական հնոցա-
 րան»-ի մասին:
 Այդ հնոցաբանը Դոմբասն է, վոր առաջացնում մեր լեզվի ^{3/4}-ը:
 Բայց արդե՞ք, դուք լսել եք «հինգ Դոմբաս»-ի մասին:
 Այդ արդեն Կուզնեցի է:
 Գտեք Սիրիլի քարաքի վրա Կուզնեցի քաղաքը:
 Այստեղ քարածխի հզոր մի կենտրոն է:
 500 միլիարդ տոնն հիանալի քարածխի պաշար ունի այդ
 ավազանը:
 Այստեղից է հոսելու վառելիքը գեպի Մագնիտոգորսկի գոր-
 ծարանը:
 Տափաստաններով, առյգալով, սիրիլյան գետերի՝ Ուրի, Իրթեշի և
 Տարուլի վրայով կվազեն գեպի արևմուտք սև գնացքները:
 Կուզնեցիի քարածուխով կվազեն գեպի Մագնիտոգորսկի, իսկ
 Մագնիտոգորսկի լեռկաթանաքով չես գեպի Կուզնեցի:
 Այստեղ նմանապես մեծ մետաղաձուլարան է կառուցվում:
 Յերկար ճանապարհ պետք է կտրի Կուզնեցիի քարածուխը՝
 2000 կիլոմետրից ավելի:

Այսոր տափաստանը բազմամարդ է:
 Հեռվից լսվում են աշխույժ ձայներ:
 Գյուղացիները լեկել են հեռավոր խուլ գյուղ երկից:
 Ջիերին լծից հանել՝ սալերին են կապել:
 Խումբ խումբ չեղած՝ զրուցում են:
 Սպասում են:
 Իսկ ի՞նչ է կատարվում այստեղ:
 Տոնավաճառ է:
 Վաճ, տոնավաճառ չէ:
 Մագնիտոգորսկի գործարանի կառուցումն սկսվեց 1929 թվի
 ամռանը:
 Առաջին հերթին կառուցված է լեռկաթուղու ճյուղը:
 Յեկավ առաջին գնացքը:
 Յեկան բանվորները:
 Գյուղացիները բոլորեցին շոգեշաբաթը, շատերն իրենց կյանքում
 առաջին անգամն ելին տեսնում այն:
 Այ՛քեզ ձի:
 Իսկ ձիուկը վոնց է ճչում:
 — Ո՛ր, ո՛ր:
 Համբերեցեք, դու շատ բան կտեսնե՞ք:
 Բանվորները լեկան, բայց ապրելու տեղ չունենա:
 Նրանց համար դեռ տներ չեն շինված:

Իսկ ժամանակը չի սպասում:

Աշխատանքը պետք է սկսել:

Խփեցին վրանները Ցցերից լեռտանիներ սարքեցին:

Ահա քեզ բնակարան՝ խոհանոցն էլ հետը:

Բանվորներն ամառն անցկացրին վրաններում, աշնանադեմին շինարարություն հետ մեկտեղ՝ գլուխ բարձրացրին մեծ-մեծ տներ:

Մենք արդեն իմացանք, թե ինչքան շատ աղյուս է հարկավոր Մազնիսոգորսկի շինարարությանը:

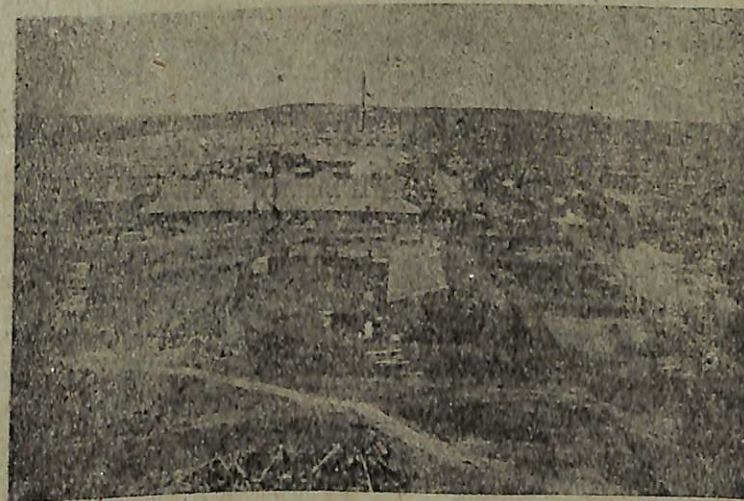
Աղյուս ստանալու համար այստեղ շինված է գործարան:

Որական տալիս է 160.000 աղյուս: Այդ շատ մեծ քանակությամբ է:

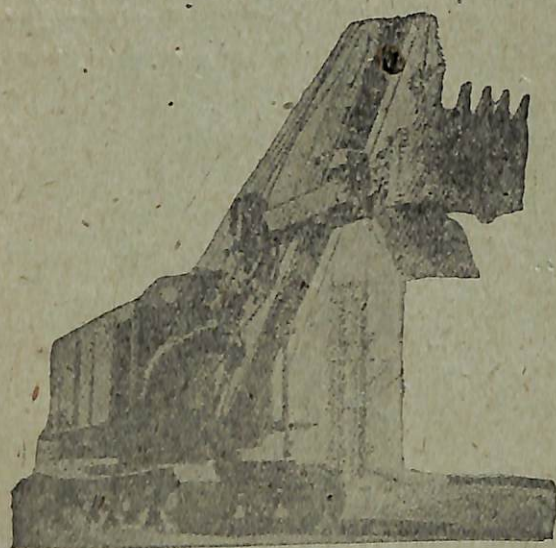
Բայց այդչափ մեծ գործարանն էլ դեռ 2 տարի պետք է աշխատանք թափի, վորպեսզի կարողանա լրացնել Մազնիսոգորսկի ամենակարևոր շինանյութի-գիմացկուն աղյուսի ամբողջ պահանջը:

Տասնյակ հարվածային բրիգադներ են աշխատելու այս աղյուսի գործարանում: Տասնյակ հարվածային բրիգադներ այդ աղյուսից են բարձրացնելու ահագին շենքերի պատերը:

Դեանափոր բանվորները և եքսկավատորը միևնույն աշխատանքն են կատարում:

Հողը հանում, փեր են բարձրացնում: գետնափորները՝ բահերով, եքսկավատորը՝ հողափորիչով:

Մի եքսկավատորն ա-
վելի շատ բան և տես-
նում, քան այս պատկեր-
ում նկարած բոլոր գետ-
նափորերը:

Այս տեսակ կատա-
րելագործված մեքենա-
ների գործածությունը
Մազնիտաշենում բավա-
կանաչափ արագացնում
և շինարարության ըն-
թացքը:

Սակայն այս տեսակ մե-
քենաներով անգամ ան-
հնար չլինի փամկետին

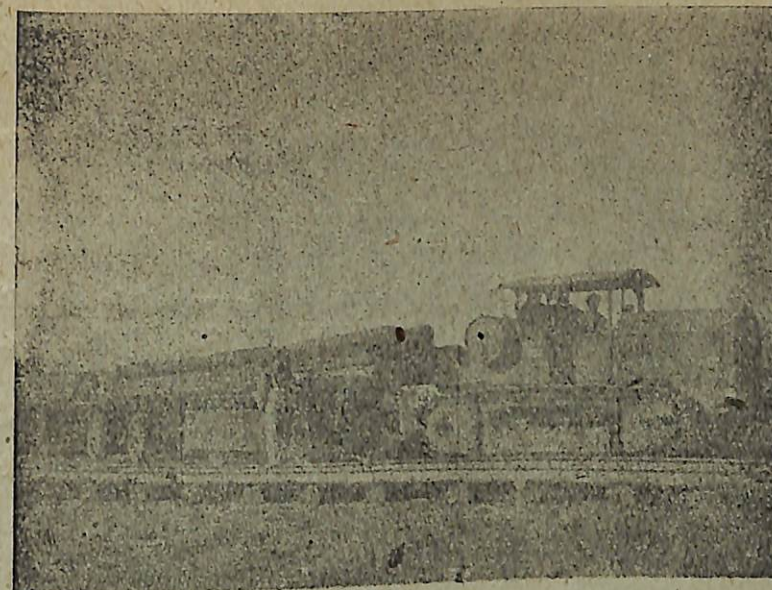
ավարտել գործարանի կառուցումը, չեթե չլինեին հարմարա-
թյունն ու սոցիալականը:

Մեր առաջի տրակտորի նյարն և:

Անիմալերի տեղ շարժվում և պողպատե թրթուրով:

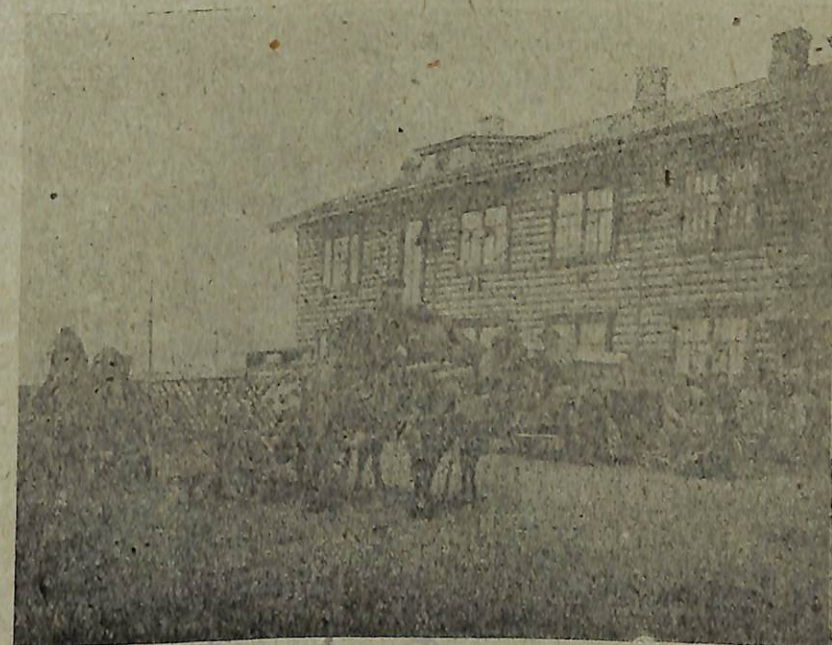
Թրթուրավոր տրակտորը սովորականից ավելի հուսկեղ և մի քա-
նի անդամ:

Այսպիսի տրակտորն անց և կենում ամեն տեսակի ճանապարհ-
ներով:

Փոր ու փոսերը նրա համար փոշին էն:
Մազնիտաշենի շինարարության մեջ թրթուրավոր տրակտոր-
ները բանեցնում են մեծ ծանրութունների համար:

34630

Այդ տրակտորն ամերիկացի յե: Չեյարբինսկում տրոժ շինվում են տրակտորի գործարան:

Այս գործարանից մենք բաց ենք թողնելու մեր զորեղ տրակտորները:

Տասնյակ տրակտորներ բեռներով շինանյութե են տեղափոխելու: Տրակտորները չեն հերիքում:

Հարյուրավոր ձիեր լծած՝ ոգնում են տրակտորներին:

Ձիեր ևս հերիք չավին:

Տափաստանների խորքերից բերեցին յերկապատանի ուղախն: Ուղան ոգնում է կառուցել խորհրդային վիթխարի մի գործարան՝ Մագնիտոգորսկ:

Տրակտորներ, ավտոբեռնակիրներ, ավտոմոբիլներ, մոտացրիկներ, ձիեր, ուղտեր, յուրաքանչյուրին ել այստեղ աշխատանք կձարվի: Վոչ մեկն ել այստեղ անգործ չի մնա:

14. ՄԵՏԱՂԱՀԱՆՈՑՆԵՐԸ ԿԾԻԱՆ

Հիմա տեսնենք, թե ինչպես է աշխատելու Մագնիտոգորսկի գործարանը, յերբ դադարենք ու մարդիկ՝ յուրաքանչյուրն իր տեղումն կլինին:

Մագնիտոգորսկից յուրաքանչյուր տարի կստացվի 7 միլիոն տոնն լեռնաթանհանք:

Յերկաթահանքը ձեռք է բերվելու ներֆորատորի և դինամիտի ոգնությամբ:

Պերֆատորն ուժեղ մի գալիկոն է, վոր ծախում է խտացրած ոդի ճնշումով:

Պերֆորատորը ծախում անցնում է ամենակարճը լեռնալին տեսակներն ու տալիս խոր ծակված հորեր:

Ծակված հորերի մեջ գրվում է դինամիտ:

Դինամիտը պայթեցնում են: Մի քանի վայրկյանից հետո լեռնաթանհանքի տաղին բեկորները խճակույաներ են դառնում:

Յերկաթահանքը բեռնում են վագոնետեղաների մեջ:

Բեռնեցին վագոնետեղան, բաց են անում արգելիկն և լեռնաթանհանքը սահում իջնում է գործարան:

Այս վարեջքը, իսկ վերելքը:

Վագոնետեղաների վերելքը կատարվում է ելեկտրաշարժով:

Յեկան վագոնետեղաները լեռնաթանհանքով գործարան: Այստեղ լեռնաթանհանքը լվանում են, վերածում մանր կտորների և վնասակար խառնուրդներն այրում:

Ապա ուղարկում են այն՝ մետաղահալոցների ցեխը:

Յերկաթահանքը գործարան է դալիս անձե բեկորներով:

Գործարանից դուրս են թողնվում փայլուն պողպատյա իրեր:

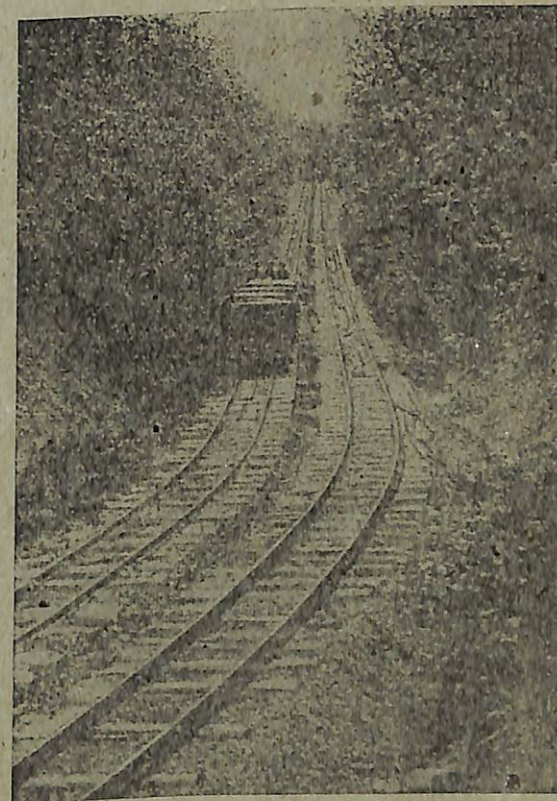
Այսպիսի ձեռփոխություն կատարելու համար լեռնաթանհանքը լեռկար ճանապարհ է անցնում:

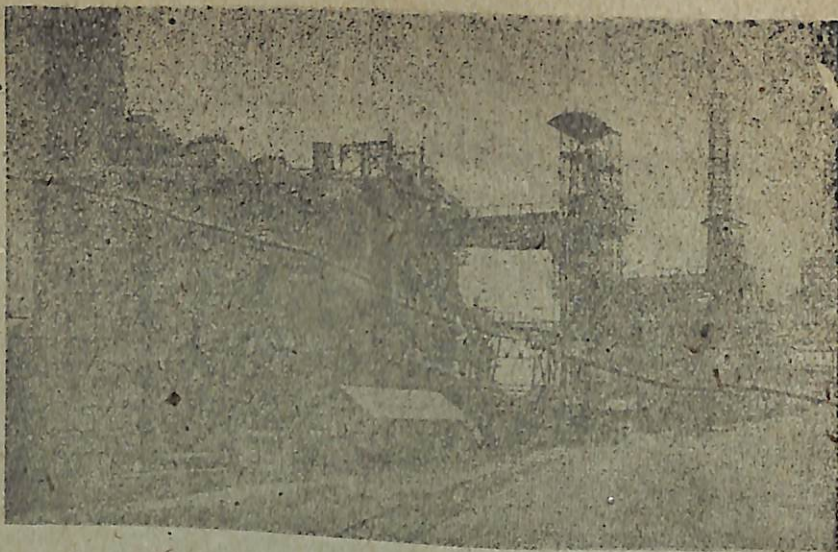
Առաջին ուղեկայանը մետաղահալոցի ցեխն է:

Այս ցեխը գործարանի սիրտն է:

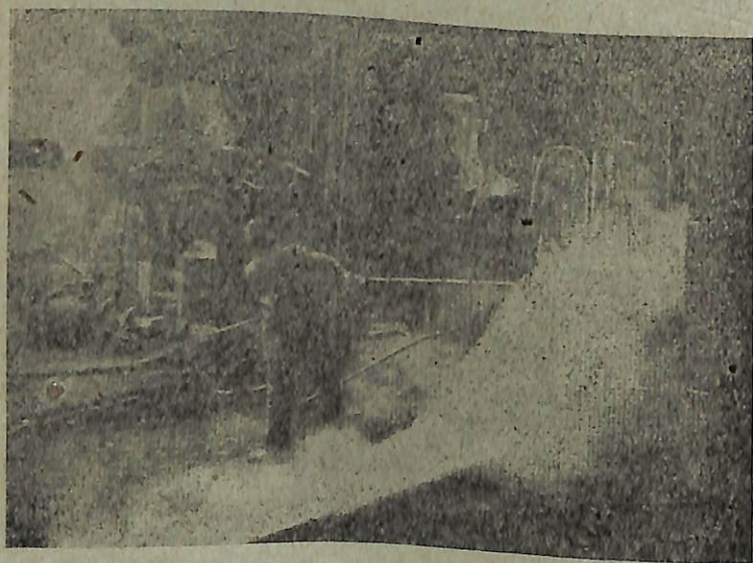
Մետաղահալոցը նախ մի շատ մեծ հնոց է, լեռկորդը՝ շատ տշխատասեր:

Ծնված որից ցմահ մետաղահալոցը հունի հանգստյան վոչ մի որ:

Շինեցին մետաղաշուքը, վառեցին մի անգամ, ալլա շարունակելու չե անգաղում բոցեր արձակել:
Մետաղաշուքի ասորժակը մեծ է:

Անընդհատ բերում է նրա ունին են թափում լերկաթահանքի ու կոքսի նորանոր բաժիններ:

Փոքր գործարաններում կարողանում են լերկաթահանքն ու կոքսը բերել հասցնել ձեռասանակներով:

Մադնիտոգորսկի գործարանում այս կերպ չի լինելու:
Մերենալացրած վազանեականներն անդադար ուտելիք են փոխադրելու մետաղաշուքների համար:
Հզոր բեռամբարձ ձորակները լցնելու լին մետաղաշուքները:

լերկաթահանք ու կոքս:
Շատ է թափում մետաղաշուքը, սովալն աշխատանքն էլ մտահան չի անում:

Յուրաքանչյուր վեց ժամից հետո դուրս է թքում հարյուրավոր տոնն հալված չուգուն:

Հրաշեկ գետի պես դուրս է վազում չուգունը մետա-

ղաշուքից:

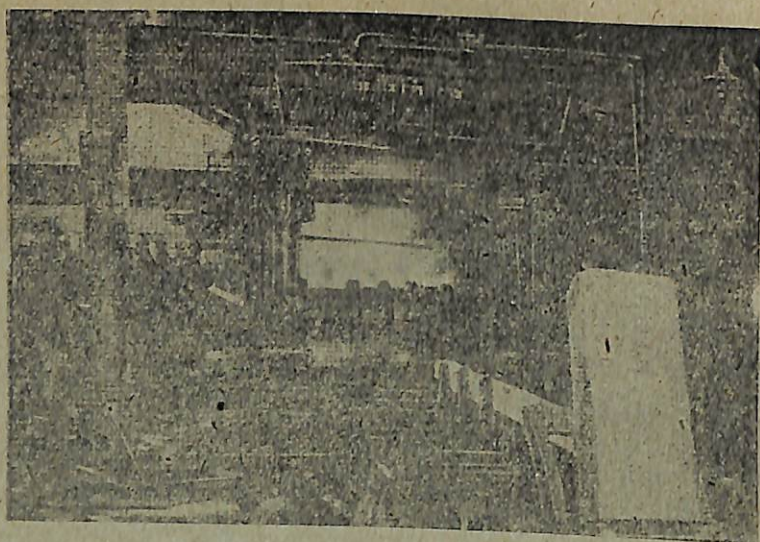
Յերկար նայեցիր—տեսողութունից կզրկվես:

Ուստի և բանվորները մթազույն մեծ ափսոսանք են դնում,

լերք հրաշեկ մետաղը հալոցից դուրս է թափվում:

Հետաքրքիր է գործարանում լինել գիշեր ժամանակ:

Հալոցից մետաղը դուրս լեկած ժամանակ ամբողջ գործարանը

կարմրազույն լույսի հեղեղ ե պատում: Հալոցը շրջապատված է փայլուն հրթիռներով:

Դրանք չուգունիթ ոչ ոք հրաշեկ ցալբերն են, կարծես չուգունը փռվում է թռիչքի ժամանակ:

Այս մետաղահալոցն ունի իր քույր հալոցը — Մարտենյան հնոցը: Մարտենյան հնոցում չուգունը դարձնում են կարծր գիմաց-կուն պողպատ:

Դրա համար չուգունը, լերկաթի կտորաանքի հետ խառնած՝ կրկին հալ են տալիս Մարտենյան հնոցում:

Այստեղից էլ հալված պողպատը մեծ շերտերով վերցնում, կա-դաղարների մեջ են ածում:

Հեղուկ պողպատը կաղապարներում պնդում՝ պողպատյա ձողե-րի ձև ընդունում:

Գլանող ցեխը լերկաթահանքի ձևափոխության վերջին կայանն է:

Այստեղ մտնում են շիկացրած-ձերմակացրած մետաղյա ձողերը:

Դանդաղորեն նրանք սողում, անցնում են ծանր մամուլների բլրամիջին գրգռացով փլչում նստում է պողպատյա ձողի գլ-խին և տալիս նրան ուղած ձևը:

Գլանող ցեխից ստացվում են պատրաստի իրեր:

Ռեկաներն ուղարկում են լերկաթգծեր կառուցելու:

Գերանները՝ գործարաններ կառուցելու:

Ֆերկաթը՝ մեքենայական գործարանների համար:

Մագնիտոգրաֆի հսկան իր իրերով շատ ու շատ գործարան-ների պետքեր է լրացնելու:

V. ԱՊՐԵՆՔ ՈՒ ԱՇԽԱՏԵՆՔ ՆՈՐ ՅԵՂԱՆԱԿՆԵՐՈՎ

Հետաքրքիր մտքեր են անցնում գլխովդ, յերբ մեր գործարանը համեմատում ես ամերիկյանի հետ:

Մենք կառուցում ենք խոշոր մետաղաձուլարաններ, ալյուրի մետաղաձուլարաններ կան և Ամերիկայում:

Միատեսակ ծուխ են արձակում մետաղահալոցները, միատեսակ բաղխում բլրամիջինները, մեկ մոտ էլ, նրանց մոտ էլ:

Միևնույն լերկաթը, ռեկաները, գերաններն ալստեղ էլ, դուրս են սողում գործարաններից:

Կարծես թե՝ վոչ մի տարբերություն:

Արդյո՞ք, ալյուրն է:

Մի ըստե մաքուր տեղափոխվենք մի ամերիկյան քաղաք:

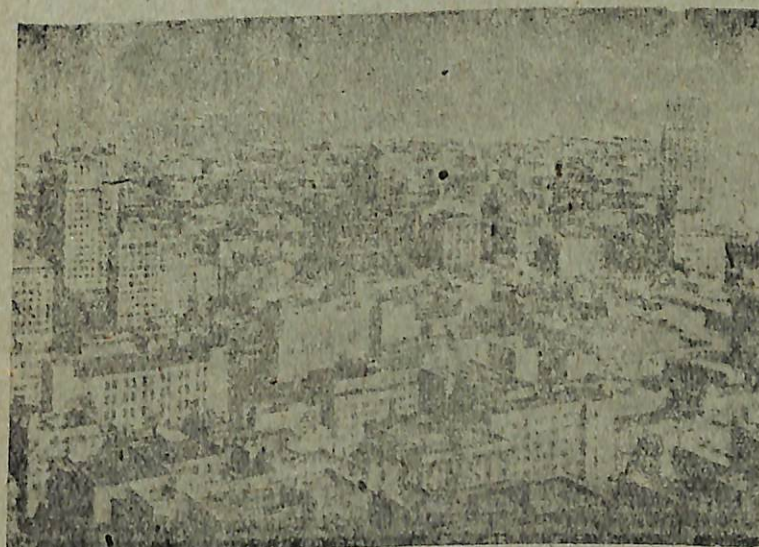
Առավոտ է:

Մենք ձեզ հետ միասին անցնում ենք ամերիկյան մեծ քաղաքի արվարձանով և դնում դեպի գործարան:

Մարդիկ լերկար շղթայով, մի քանի հազար հոգի, ձգվել են դեպի գործարանի դարպասը:

Դրանք գործադուլիներն են: Իրենք՝ աշխատանքից դուրի, ըն-տանիքները հացից:

Այժմ Ամերիկայում հարյուրավոր գործարաններ են փակվում:

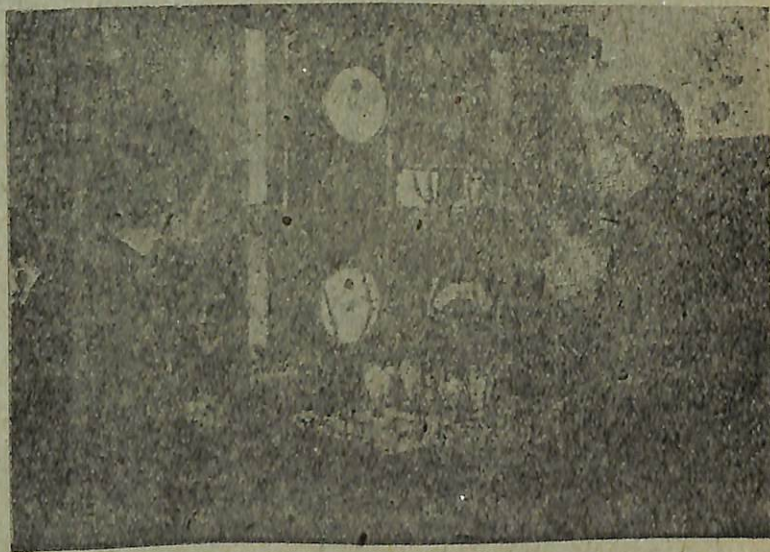

Մյուս գործարաններն աշխատում են պակաս բեռնվածությամբ:
Մարզի կալրավում են փողոց:

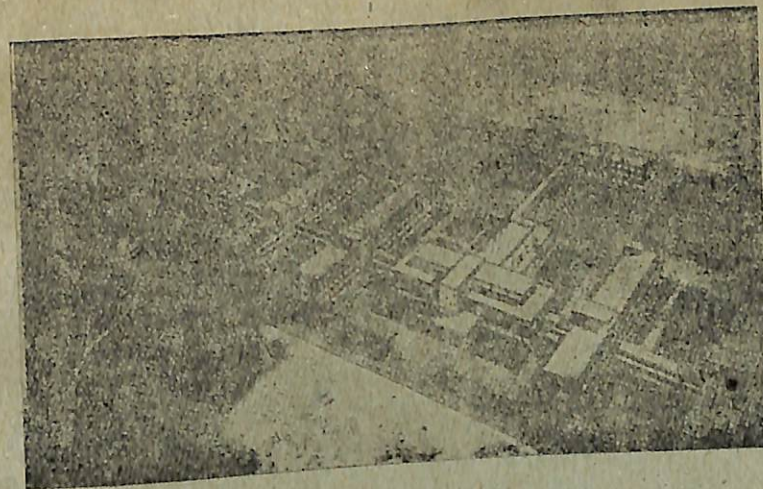
Ամերիկայում բանվորը մարդ չէ:

Ապա ի՞նչ և նա—ի՞ր:

Նույնպիսի մի իր, ինչպես դադգյանը գործարանում:

Այսպիսի դադգյանն ալլա պետք չի՝ դուրս և շարավում գործարանից:

Ավելորդ տեղ մի գրավիր:
Մազնիտոգորսկի գործարանը պատրաստ և լինելու չերկու տա-
րուց հետո 20.000 բանվորի պահանջ ունի:

Վերտեղից ճարենք:

Խորհրդային Միության մեջ գտնել փորակյալ բանվորներ հիշտ չէ:

Ամերիկայում գործադրկություն և, մեզանում բանվորների պա-
կասություն՝ բոլոր մասնագիտությունների վերաբերյալ:

Խորհրդային Միության տարածում և արդյունաբերական դարուն
Քաղաքներում կառուցվում են դպրոցներ, տեխնիկականներ, բուհեր

Պատրաստվում են տասնյակ հազարավոր նոր բանվորներ, տեխ-
նիկներ, ինժինեռներ:

Պատրաստվում են բանվորներ նաև Մազնիտոգորսկի համար:

Այս բանվորներին սպասում և հետաքրքիր աշխատանք և հե-
տաքրքիր կյանք:

Մազնիտոգորսկը բոլորովին աչապես չի կառուցվում, ինչպես
նախկին մեծ մետաղաձուլաշաններն ելին կառուցվում:

Նախատեսված են բոլոր այն մանրամասնությունները, բանվորի
աշխատանքը հեշտանցներում՝ արտադրողականություն բարձրացնե-
լու համար: Գործարանի արձակ ու լուսավոր ցեխերում ալլա չեն
կուտակվելու կեղտ, ծուխ և մուր:

Բանվորներին աջակցելու լեն ամենակատարելագործված տվ-
տամալք հաստոցներն ու մեքենաները:

Այդ ամենը գործարանի ներսում:

Իսկ նրա պատերից դուրս դեռ շատ ու շատ հրաշալի բաներ
են արվելու:

Գործարանի շուրջը ծավալվող նոր քաղաքը բոլորովին չէ նման-
վելու մեր նեղնեղ փողոցներով քաղաքներին:

Մազնիստագործակը սոցիալիստական քաղաք է լինելու:

Ծովան ու մուրը հավիտյանս հողի գիրկն է կանցնեն. մետաղաձու-
լարանին կից բանվորական բնակավայրերի արդյունքով ստեղծվող
ժելի ուղեկիցները՝ չնորհիվ նոր քաղաքի կանոնավոր պլանավորման և
լայն ծառայուն կման:

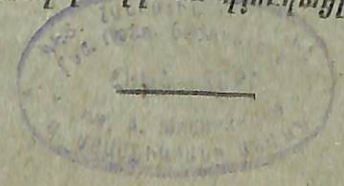
Բանվորների համար շինվելու լին լայնարձակ, լուսավոր տներ,
Աղումբները, զբոսայգիները, արտադրական հրապարակները,
հանրային խոհանոցները — այս բոլորը կվերակառուցի բանվորական
կենցաղը՝ նոր, կուլեկտիվ ձևով:

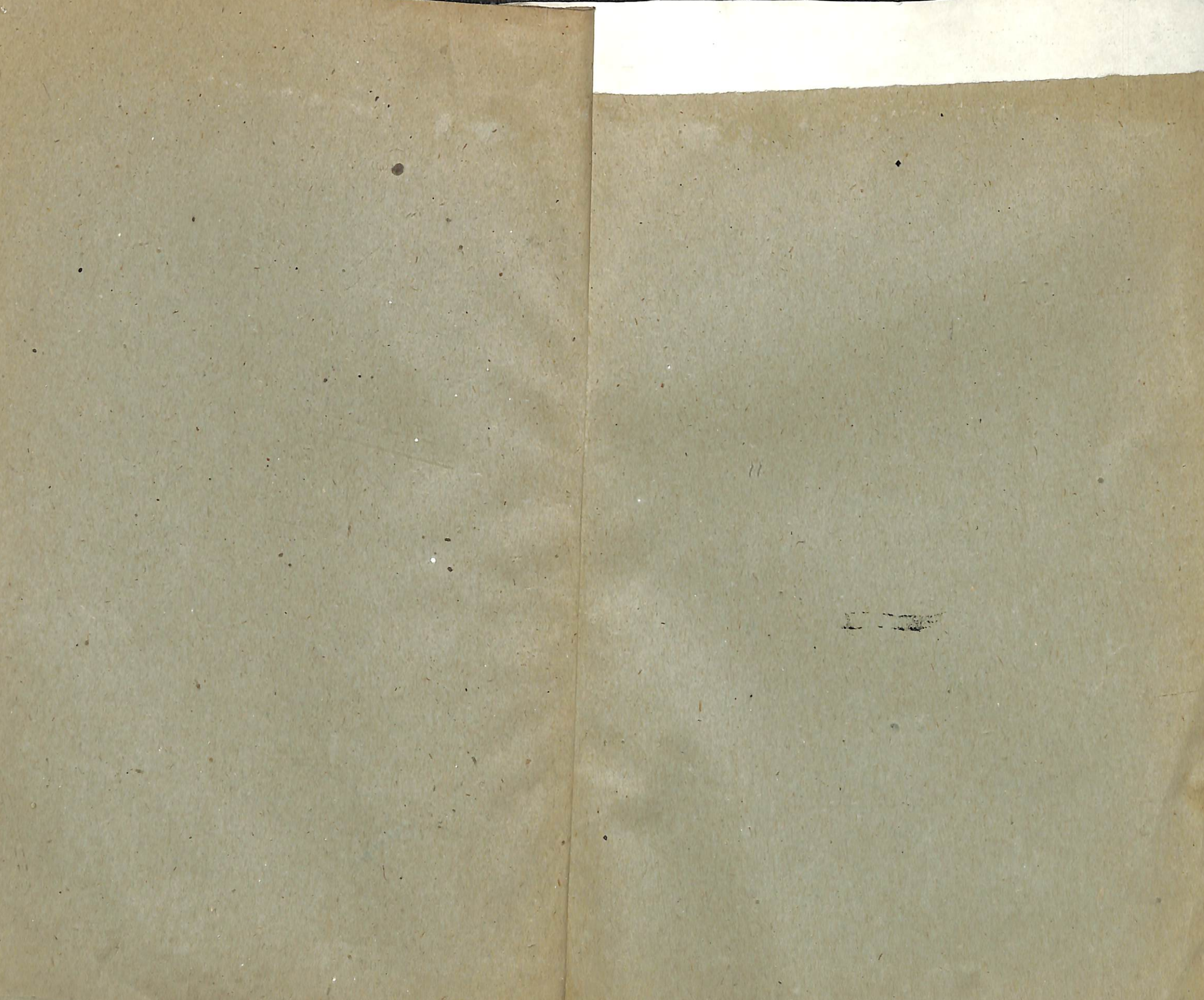
Մանկական դաստիարակչական տնկարները, ամենափոքր հաս-
կից սկսած, մանուկ սերնդից կկերտեն՝ հոկտեմբերիկներ, պիոներ-
ներ, կոմյերիտականներ, հարվածային կոմունիստներ:

Ձեզ նախաձեռնել կարելի է, Մազնիստագործի բնակիչ մանուկներ

Դուք ալլևս չեք տեսնելու ձեր քաղաքում՝ վոչ լեկեդեցի, վոչ
գարեջրատուն, վոչ նվաճապարհ, կեդստո մարդկային կյանք,
փորպիսին գարձրել են կապիտալիստները:

Դրա փոխարեն դուք տեսնելու լին, նոր, սքանչելի մի կյանք,
վոր կերտվելու լին բանվորների ու գյուղացիների ձեռքով:

ԳԻՆԸ՝ 30 ԿՈՊ.

4286

Н. Миславский
МАГНИТОГОРСКИ
ГИЗ ССРЭ Эривань